

Ekspedisjonskontoret

Deres ref

Vår ref
21/1623 -

Dato
25.03.2021

Svar på spm. til skriftlig besvarelse nr. 1654 21 fra representanten Trygve Slagsvold Vedum

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 15. mars i år med følgende spørsmål fra representanten Trygve Slagsvold Vedum:

*Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til skriftlig besvarelse til finansministeren:
Kan statsråden legge frem oversikt over utviklingen i disponibel realinntekt per innbygger for hver ulike regjering Norge har hatt siden 2. verdenskrig og frem til i dag, eventuelt legge frem en tilsvarende oversikt fordelt på hver stortingsperiode?*

Begrunnelse:

Regjeringen skriver følgende i Nasjonalbudsjettet 2021: «De siste årene har de fleste husholdninger opplevd et fall i disponibel realinntekt, blant annet som følge av lav nominell inntektsvekst og høyere prisvekst etter oljeprisfallet i 2015». Jon Hustad skriver i Dag og Tid fredag 12. mars at «Under Erna Solberg har norsk økonomi gått gjennom den lengste stagnasjonsperioden per innbyggjar sidan deflasjonspolitikken etter 1814, om vi skal tru tidsserien til avdøde Fritz Hodne. Det har faktisk ikkje vore ein lengre periode utan oppgang på over 170 år. Både produktiviteten og lønsutviklinga har stått stille.»

Svar:

Tabell 1 viser utviklingen i disponibel realinntekt per innbygger for Norge. Departementet har fått tall fra Statistisk sentralbyrå tilbake til 1954 som er beregnet med utgangspunkt i årlige nasjonalregnskapstall. Det ligger noe annerledes beregningsmetoder til grunn for de historiske tallene før 1978 enn senere år. Tabellen viser den disponible inntekten per innbygger det siste året i hver stortingsperiode, samt endringen fra det siste året i stortingsperioden før.

År	Disponibel inntekt per innbygger. 2020-kroner ¹		Stortingsperiode
	Verdi	Endring, pst. ²	
1954	117 296		
1957	124 081	5,8	1954-1957
1961	138 666	11,8	1957-1961
1965	163 151	17,7	1961-1965
1969	189 065	15,9	1965-1969
1973	237 370	25,5	1969-1973
1977	249 508	5,1	1973-1977
1981	295 387	18,4	1977-1981
1985	333 981	13,1	1981-1985
1989	305 223	-8,6	1985-1989
1993	326 537	7,0	1989-1993
1997	409 257	25,3	1993-1997
2001	494 202	20,8	1997-2001
2005	570 546	15,4	2001-2005
2009	555 177	-2,7	2005-2009
2013	598 542	7,8	2009-2013
2017	570 397	-4,7	2013-2017
2020	521 769	-8,5	2017-2021 ³

Tabell 1 Disponibel inntekt per innbygger. Nivå siste år i hver stortingsperiode og endring fra foregående stortingsperiode

¹ Frem til 1978 er det brukt historiske serier som bygger på en litt annerledes beregningsmetode enn årene etter. Serien er deflatert med prisindeksen for BNP frem til 1970, og prisindeksen for innenlandsk sluttanvendelse etterpå.

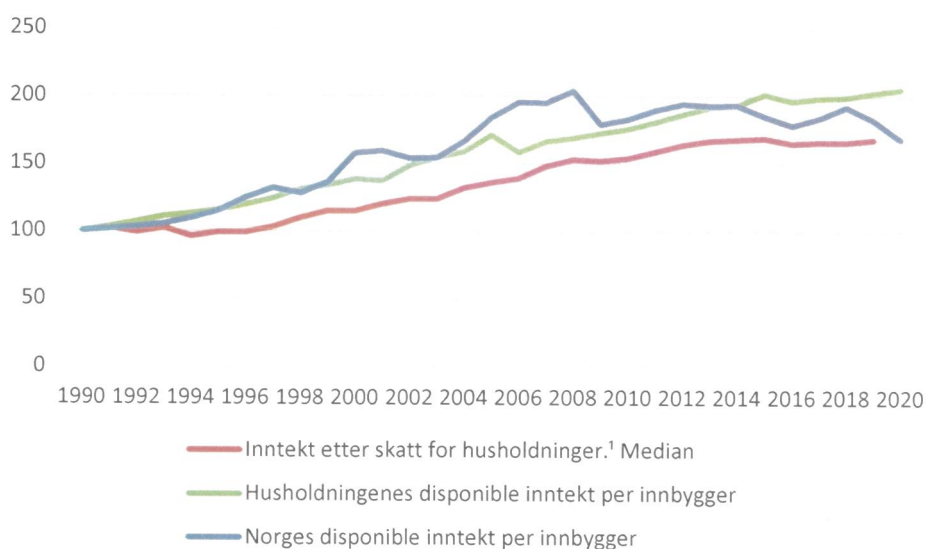
² Endring fra siste år i foregående stortingsperiode.

³ Inneværende stortingsperiode. Foreløpige tall for 2019-2020.

Etter finanskrisen har veksten i Norges disponible realinntekt avtatt. Det kommer etter en periode med svært kraftig vekst fra midten av 1990-tallet. Oppgangen i denne perioden må særlig ses i sammenheng med økt produksjon, både i fastlandsøkonomien og i petroleumsvirksomheten. Økte priser på olje og gass ga Norge store bytteforholdsgevinster i handelen med utlandet fra midten av 2000-tallet til oljeprisfallet i 2014, dvs. at prisene på varene vi eksporterte økte mer enn prisene på varene vi importerte. Lavere priser på olje og gass har siden bidratt til å trekke ned realdisponibel inntekt. Veksten har også blitt dempet av lavere produksjonsvekst i fastlandsøkonomien og i petroleumsvirksomheten. Økte rente- og utbytteinntekter fra Norges nettofordringer på utlandet (særlig Statens pensjonsfond utland) har i noen grad motvirket bytteforholdstapet, men langt fra fullt ut. Verdigevinster i fondet regnes ikke med i disponibel inntekt, og de har vært betydelige de siste årene.

Bytteforholdstapet etter 2014, kombinert med at forholdsvis rask vekst i befolkningen, innebærer at befolkningen har vokst raskere enn landets disponible realinntekt det siste tiåret, slik at realinntekten per innbygger har falt.

Utviklingen i husholdningenes kjøpekraft har vært mer stabil enn landets, men også veksten i husholdningenes disponible realinntekt har avtatt etter finanskrisen. Høyere prisvekst og moderate lønnsoppgjør, særlig i kjølvannet av oljeprisfallet i 2014, har bidratt til svakere utvikling i husholdningenes realinntekter. Samtidig har lavere renter redusert renteutgiftene for mange. Omtalen i Nasjonalbudsjettet 2021 som det refereres til i spørsmålet, er basert på SSBs inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger. Denne viser at medianinntekten etter skatt i norske husholdninger flatet ut etter oljeprisfallet, se figur 1. Medianinntekten var 0,3 pst. lavere i 2019 enn i 2014, målt i faste kroner. I gjennomsnitt var nedgangen i samme periode større. Samtidig steg husholdningenes samlede disponible realinntekt per innbygger, slik den måles i Nasjonalregnskapet. Det er flere forskjeller mellom disse inntektsmålene. Den disponible inntekten, slik den er definert i Nasjonalregnskapet, er fratrasket blant annet renteutgifter, i tillegg til skatteutgifter. Ifølge tall fra Norges Bank falt husholdningenes rentebelastning fra 2014 til 2019, noe som isolert sett øker deres disponible inntekt. Videre vil forskjeller i husholdningsstørrelse over tid påvirke gjennomsnittsberegningen, i tillegg til at inntekts- og formuesstatistikken for husholdninger ikke omfatter studenter og aleneboende barn under 18 år. Det er også noe forskjell i prisdeflatoren brukt i de to inntektsmålene.

Figur 1 Utvikling i ulike inntektsmål. Indeks. 1990 = 100. Faste priser.

¹ Studenter og aleneboende under 18 år er utelatt.

Begge de to inntektsmålene illustrerer at Norge, som en betydelig petroleumsprodusent, blir fattigere når olje- og gassprisene går betydelig ned slik de har gjort etter 2014. Dette har fått konsekvenser både for landets og husholdningens disponible inntekter etter oljeprisfallet.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Jan Tore Sanner